

28 mei: BIJEENKOMST OVER HET HOGER BEDRIJFSDIPLOMA

Voor de bijeenkomst op donderdagmorgen 28 mei is hier een aantal stukken bij elkaar gezet – zoals deze in de afgelopen maanden zijn verschenen.

1

WAT IS HET HOGER BEDRIJFSDIPLOMA (HBd)

Inleiding

In dit stuk wordt ingegaan op het Hoger Bedrijfsdiploma (HBd), het type opleiding dat sinds 1 januari 2015 in Nederland bestaat, onder controle van de Leido Academy. De hoofdlijnen van het HBd worden hierbij geschetst. Alle verdere details zijn te vinden op: www.hogerbedrijfsdiploma.nl.

Hoger Bedrijfsdiploma

Het HBd is een type diploma dat sterk is gekoppeld aan functies en beroepen in het werkveld en als zodanig kan worden gepositioneerd op niveau 5 van het nationale raamwerk voor kwalificaties in ons land (met de naam NLQF) - en met een soortgelijke erkenning in internationaal verband aangezien het Nederlandse raamwerk is gelinkt aan het Europese raamwerk met vergelijkbare niveaus.

Het HBd is vergelijkbaar qua omvang en aanpak met de hbo-opleiding die in twee jaar leidt tot de graad 'Associate degree' (Ad). De Ad wordt, op basis van het feit dat de opleiding deel uitmaakt van het hbo, door de overheid geplaatst op NLQF-niveau 5. Benoemen van een opleiding/scholingstraject als HBd geschiedt door de Leido Academy. Een HBd moet aan bepaalde criteria voldoen. De Leido Academy is nauw betrokken geweest bij de ontwikkeling en invoering van de Ad en heeft op basis van deze ervaring een grote affiniteit t.a.v. de ontwikkeling van het HBd.

Opname in het HBd-register houdt een erkenning in die van belang is voor branches, bedrijfstakken, beroepsorganisaties en andere georganiseerde vertegenwoordigende instanties binnen het Nederlandse bedrijfsleven.

Arbeidsmarktrelevantie

Er zijn ontzettend veel opleidingen in ons land, in allerlei soorten en maten. Aan de ene kant kunnen dit (zeer) korte scholingstrajecten zijn die puur gericht zijn op bijscholing binnen een duidelijke functie binnen een bedrijf. Aan de andere kant hebben we de Associate degree (Ad) als een door de overheid erkende hbo-opleiding van twee jaar, die opleidt voor een scala aan beroepen binnen een sector van het werkveld. Het HBd is op diverse punten vergelijkbaar met de Ad, maar kent verder een geheel eigen insteek.

De inhoud van het programma wordt in nauw overleg met het betrokken werkveld vastgesteld, waarbij de aanbieders de mogelijkheid hebben binnen bepaalde grenzen maatwerk te leveren. Bedrijven kunnen daarmee hun werknemers een opleiding aanbieden die een duidelijke landelijk erkende kern kent, aangevuld met leerdoelen die aansluiten bij de gewenste functie. De erkenning als HBd vormt vervolgens de garantie als het gaat om het benodigde niveau.

Kenmerken HBd

Naast bovengenoemde zaken zijn de belangrijkste kenmerken van het HBd:

1. De studielast van een HBd-programma kent een substantiële omvang, zich daarmee onderscheidend van korte, doelgerichte bedrijfsopleidingen. Daarbij dient te worden gedacht aan een studielast die vergelijkbaar is met een reguliere opleiding die anderhalf tot twee jaar aan studie vraagt. De vorm waarin de opleiding wordt aangeboden is uiteraard aan de instelling in nauwe afstemming met de branche, op basis van de vraag vanuit het betrokken bedrijfsleven naar het HBd.
2. Opleidingen die een HBd opleveren, staan met hun aanbieders gegroepeerd per sector van het werkveld vermeld in het landelijke HBd-register.
3. Elke groep HBd-opleidingen kent een zgn. landelijke Sectorale Overlegcommissie, met experts uit het werkveld en de aanbieders, die elk jaar onder de onafhankelijke aansturing door de Leido Academy beoordeelt of een HBd-opleiding nog voldoet aan de criteria. Aanpassingen waarom het werkveld vraagt, worden op die wijze verwerkt in de opleidingen.
4. Het HBd wordt verzorgd door de private sector en kent derhalve geen mogelijkheid voor bekostiging door de overheid, maar kan daardoor wel flexibeler en meer op maat dan een Ad-programma worden aangeboden.

2

WAAROM EEN 'HOGER BEDRIJFSDIPLOMA (HBd)' AANBIEDEN...

Inleiding

Het Hoger Bedrijfsdiploma (HBd) is een opleiding die valt te plaatsen op niveau 5 van het Nederlandse Raamwerk voor Kwalificaties (NLQF) – en daarmee ook van het Europese Raamwerk (EQF). In het NLQF zijn alle formele door de overheid erkende opleidingen opgenomen, zoals van het mbo, hbo en universitaire onderwijs. Op niveau 5 staat, als enige binnen het hoger onderwijs, de 'Associate degree' (Ad). De graad Ad is een tweejarige hbo-opleiding en is gekoppeld aan een bachelor-opleiding.

In andere stukken kunt u nalezen waaraan een opleiding moet voldoen om voor een HBd in aanmerking te komen en hoe een aanbieder ervan het bijbehorende keurmerk kan verkrijgen. In dit memo geven we een aantal redenen om als onderwijsinstelling met het HBd aan de slag te gaan. We zetten het HBd naast de Ad, een studie die zeker moet worden aanbevolen als deze in de markt kan worden gezet – maar er zijn ook diverse situaties waarbij het HBd zonder meer aantrekkelijker is.

Interessante aspecten van een HBd

Interessante en aantrekkelijke aspecten van het ontwikkelen, vormgeven en aanbieden van HBd zijn:

- Een Ad wordt elke zes jaar beoordeeld op actuele zaken door de NVAO. Een opleiding op niveau 5 elke vijf jaar door het NCP en het keurmerk HBd bovendien elke jaar op de inhoudelijke aansluiting op de behoefte van de arbeidsmarkt via de Leido Academy...
- Voor de erkenning en het verkrijgen van het keurmerk kent het HBd een veel korter traject dan de Ad...
- Een Ad valt onder formele en strikte kaders, gebaseerd op wetgeving van de overheid. Een HBd wordt specifiek op kwaliteit beoordeeld door vakgenoten en experts, met een branche-erkenning, binnen het eigen werkveld...
- De kosten voor een HBd-erkenning zijn vele malen lager dan voor een Ad...
- Een HBd kan qua vormgeving en verzorging flexibel worden aangepast aan de wensen van bedrijven die hun werknemers deze opleiding willen laten doen...
- Een HBd kan op elke locatie worden aangeboden, in overleg met degenen die de studie gaan volgen...
- Een HBd kan zijn opgebouwd uit stukken die op zichzelf een certificaat opleveren (Hbc)...
- In samenspraak met werkgevers kan een HBd-traject op basis van werken en leren worden vormgegeven...

- Omdat HBd's sterk aan functies zijn gekoppeld, zullen er zonder meer mogelijkheden zijn om vrijstellingen te verkrijgen op basis van werkervaring en eerder gevolgde cursussen...
- Aanbieders van gelijke resp. vergelijkbare HBd's kunnen voor bepaalde onderdelen samenwerken bij de inrichting van de examens...
- Aanbieders van HBd's kunnen private (delen van) hogescholen zijn, mbo-instellingen, private organisaties, branches, beroepsverenigingen...

3

<p>HOGER BEDRIJFSDIPLOMA Welke opleidingen kunnen leiden tot een HBd...</p>
--

Inleiding

U bent bekend met wat het Hoger Bedrijfsdiploma (HBd) is qua positionering op niveau 5 van het Nederlandse raamwerk voor scholingskwalificaties binnen het geheel aan opleidingen binnen ons land... In dit document willen we duidelijk maken hoe we willen waarborgen dat een HBd een duidelijk herkenbaar en gegarandeerd niveau heeft.

We kiezen voor een simpel systeem nl. door gebruik te maken van bestaande borgingsmogelijkheden. Vervolgens wordt als belangrijkste element de jaarlijkse garantie van het werkveld toegevoegd. Het werkveld beoordeelt de relevantie van het HBd programma. Verderop in dit document wordt hierop ingegaan; het werkveld participeert in de zgn. Sectorale Overleg Commissies (SOC's).

In dit stuk schetsen we de mogelijkheden en die aanvullende borging wat betreft de inhoud van een HBd-programma.

HBd-opleidingen en studielast

In onderstaand schema wordt een overzicht gegeven van opleidingstrajecten die mogelijkerwijs worden ingeschaald door de Leido Academy in het HBd-register. Het gaat om indicaties maar wel zo dat u op voorhand duidelijk is dat het doorlopen van de bijbehorende procedure zin heeft.

Bij elke situatie wordt een korte toelichting gegeven. Maar we willen allereerst duidelijk aangeven wat er onder 'studiepunten' wordt verstaan. Het gaat om een norm voor de studielast, aangezien een HBd geen korte bedrijfsgerichte scholing betreft maar een substantiële omvang moet kennen.

In het formele door de overheid erkende hoger onderwijs wordt gewerkt met studiepunten (ects, om het internationale begrip te gebruiken). Een studiepoint staat voor de zgn. voltijdse studies voor 28 uren die besteed worden aan zaken die met de opleiding te maken hebben: klassikaal onderwijs, project, practicum, afstandsleren, stage, afstuderen, zelfstudie, groepswork, enz.). Een jaar studie kent daarmee een omvang van 60 studiepunten. Een Associate-degree-programma vraagt 120 studiepunten, dus in voltijd 2 jaren.

Voor deeltijdse opleidingen wordt ook het aantal van 60 studiepunten gebruikt, maar de directe vertaling naar 28 uren per studiepoint vindt daar niet plaats. Dat heeft te maken met het feit dat oudere studenten op basis van werkervaring, studiemotivatie, eerder verworven kennis en het kunnen gebruiken van praktische zaken in de studie, minder directe studiebelasting nodig hebben en dit ook als zodanig ervaren. Dat betekent dat een deeltijdse studie voor deze doelgroep kan volstaan met minder contactmomenten, meer zelfstudie, meer afstandsonderwijs en vormgegeven op basis van compacte lesstof, met bijbehorend studiemateriaal.

Dus een studieomvang van 90 tot 120 studiepunten betekent dat het HBd-programma door een volwassene, iemand met werkervaring en mogelijk in combinatie met een baan, in deeltijd kan

worden gevolgd gedurende een periode van anderhalf tot twee jaren – zonder vrijstellingen die kunnen worden verleend.

HBd-situaties

In dit schema wordt een aantal mogelijke vormen voor een HBd gegeven, waarlangs het keurmerk kan worden verkregen.

1	Reeds ingeschaald door NCP op 5 van NLQF, minimaal 90 studiepunten
2	Minimaal 90 studiepunten van een bestaande Ad, als een deelverzameling ervan
3	Programma dat bestaat uit 120 studiepunten, waarvan minimaal 70 van een bestaande Ad
4	Minimaal 90 (relevante) studiepunten van een bestaande Bachelor
5	Een programma van 120 studiepunten waarvan minimaal 70 van een bestaande Bachelor

1 Via het NCP reeds ingeschaald

U kunt uw opleiding in formele zin laten koppelen aan niveau 5 van het NLQF en daarmee als aanbieder in het NLQF-register worden opgenomen met de naam van de opleiding zoals u deze in de markt zet. Het gaat dus niet om het aangeven van een type opleiding, alleen het niveau. Deze procedure vindt plaats via het zgn. Nationaal Coördinatiepunt (NCP) van het NLQF. De stukken daarvoor zijn te vinden op www.nlqf.nl. Er zijn, afhankelijk van de status van de aanbieder, nadrukkelijk kosten aan verbonden, en het vraagt ook van uw kant een behoorlijke investering in tijd.

Als uw opleiding op NLQF-5 is geplaatst, kan uw opleiding opgaan voor het HBd-keurmerk. De belangrijkste zaken die vervolgens onder de loep moeten worden genomen, zijn:

- Studielast
- Structurele koppeling aan vertegenwoordigende organisaties binnen het werkveld waarvoor deze opleiding is bedoeld (inhoud, vormgeving, actualisering).

2 Deelverzameling van een bestaande Ad, minimaal 90 punten

Er zijn bestaande Ad-programma's die door het werkveld als zodanig worden gewaardeerd, maar toch als geheel als te breed worden gezien, en daardoor minder geschikt worden geacht voor bepaalde groepen werknemers.

In de praktijk blijkt dat men kan en wil volstaan met een deel van het Ad-programma. Indien dit minimaal 90 punten uit het aanbod binnen deze Ad betreft, met voldoende competenties op niveau 5, kan dit deelprogramma worden voorgedragen voor het HBd-keurmerk.

Vervolgens zal worden gekeken naar de wijze waarop vertegenwoordigende organisaties binnen het werkveld waarvoor deze opleiding is bedoeld, structureel betrokken zijn bij de inhoud, vormgeving en actualisering. Ook zal de koppeling aan het betreffende Ad-programma worden gezien, als bijvoorbeeld daarin aanpassingen plaatsvinden.

3 Programma van 120 punten, overlap van minimaal 70 punten met Ad

Er zijn situaties waarbij een bedrijf, een aantal bedrijven of een branche geen gebruik wil maken van een bepaalde bestaande Ad als geheel. Ze kunnen een onderwijsinstelling vragen om de kerndelen van de Ad onder te brengen in een volwaardige opleiding van 120 punten waarvan maximaal 50 punten vervolgens puur maatwerk zijn, gericht op specifieke functies. Het gaat dus zogezeegd om een bedrijfsgericht traject (en waarvan bij de beoordeling van een Ad-aanvraag de NVAO stelt dat het programma geen bedrijfsopleiding mag zijn).

De belangrijkste criteria die vervolgens worden gehanteerd voor het HBd-keurmerk, zijn:

- Voldoende competenties op niveau 5

- Structurele koppeling aan vertegenwoordigende organisaties binnen het werkveld waarvoor deze opleiding is bedoeld (inhoud, vormgeving, actualisering).
- Overeenkomst met een of meerdere hogescholen die de verwante Ad aanbieden, gelet op de actualisering van deze Ad.

4 Minimaal 90 punten van een Bachelor

Er zijn functies op niveau 5 waarbij het niet mogelijk is om een dusdanig programma te maken dat de eisen van de doelmatigheid (structureel) en de kwaliteitsborging door de NVAO kan doorstaan. Het kan best zo zijn dat er wel een op zichzelf staand programma is te maken, maar dat het stuk loopt op de eisen die worden gesteld aan de doorstroom naar een Bachelorprogramma. Een programma kan dus als Ad niet 'stand-alone' zijn, al is het vermoeden dat het dan wel om zeer specifieke gevallen gaat.

Er kan door een aanbieder een programma van minimaal 90 punten uit een bestaande Bachelor worden genomen, dat een samenhangend geheel vormt, en dat valt te koppelen aan bepaalde functies.

Een optie is om dit programma via het NCP op niveau 5 te laten plaatsnemen, waarna er op basis van criteria zoals bij situatie 1 genoemd, een HBd-erkenningprocedure kan worden doorlopen. Indien dit niet als een optie wordt gezien, kan er rechtstreeks via de Leido Academy worden bezien of het mogelijk is er een HBd van te maken. De belangrijkste criteria zullen zijn:

- Voldoende competenties op niveau 5
- Samenhangend programma
- Structurele koppeling aan vertegenwoordigende organisaties binnen het werkveld waarvoor deze opleiding is bedoeld (inhoud, vormgeving, actualisering).
- Overeenkomst met een of meer hogescholen die de betreffende Bachelor aanbieden, onder meer over aanpassingen binnen de Bachelor en het HBd.

5 Programma van 120 punten, waarvan 70 van een Bachelor

Deze situatie is te zien als een combinatie van de situaties 3 en 4.

Specifieke situaties

Er kunnen andere mogelijkheden zijn voor opleidingen om daaraan het HBd-keurmerk te koppelen. Te denken valt aan een programma van een jaar, op niveau 5, dat kan worden gevolgd door een groep mensen die op basis van hun ervaringen en scholing standaard geen eerste jaar behoeven te doen. Of het gaat om een internationale opleiding die in een ander land op niveau 5 is geplaatst. Ook kan het programma een samenstel van losse certificaten zijn, maar wel als zodanig valt te zien als een samenhangend geheel. In alle gevallen wordt aangeraden contact op te nemen met de Leido Academy om de situatie te bespreken.

Registratie-commissie

Er is een onafhankelijke commissie binnen de Leido Academie die de aanvragen voor opname in het HBd-register beoordeelt. Na goedkeuring wordt de opleiding in het register geplaatst, samen met opleidingen die binnen dezelfde werkveldsector zijn te positioneren.

Hoger Bedrijfscertificaat (HBC)

Het HBd-programma kent op basis van de daarvoor gehanteerde criteria een substantiële omvang qua studielast. Nu kan het zo zijn dat het programma valt op te delen in op zichzelf hanteerbare en herkenbare stukken. Als deze relevantie binnen een SOC (zie hieronder) kan worden vastgesteld op basis van aangeleverde informatie dienaangaande, wordt een dergelijk stuk beschouwd als een Hoger Bedrijfscertificaat (HBC).

De bij een HBd behorende HBC's worden in het register opgenomen.

Sectorale Overleg Commissie

Per groep HBd's voor een bepaalde werkveldsector wordt onder de vlag van de Leido Academy een Sectorale Overleg Commissie (SOC) aangestuurd. De SOC kent – naast een voorzitter en ambtelijke secretaris vanuit de Leido Academy – experts die participeren namens de werkgevers binnen die sector dan wel namens de aanbieders.

De taken van een SOC zijn:

- Adviseren van de beoordelingscommissie van de Leido Academy bij nieuwe aanvragen voor opname in het register in het algemeen en de positionering in een bepaalde werkveldsector in het bijzonder.
- Opstellen van een document dat in september van een kalenderjaar verschijnt, waarin de ontwikkelingen rond competenties voor functies binnen de werkveldsector worden beschreven en waarvan de SOC van mening is dat deze zo goed mogelijk in HBd-programma dienen te worden vertaald, waar relevant voor de leeruitkomsten.
- Beoordelen van de aangepaste programma's van de betreffende HBd's in januari van het jaar daarop, op doorwerking van de aanbevelingen die zijn gedaan – opdat een HBd in het register kan blijven staan.
- Fungeren als aanspreekpunt voor nieuwe en bestaande aanbieders ten aanzien van HBd-aspecten.

4

Het HBd is de algemene benaming van types opleidingen, aangeboden in de private sector op basis van de vraag naar scholing vanuit het bedrijfsleven, gekoppeld aan een borging door de betrokken werkveldorganisaties. Daarmee wordt de relevantie voor het werkveld optimaal vastgelegd.

Het HBd kan worden geplaatst op niveau 5 van het nationale onderwijsraamwerk, waar zich ook de HBO-Associate bevindt.

Het gaat om maatwerk-programma's die in een deeltijdse vorm anderhalf tot twee jaar studie vragen.

In veel gevallen kan op basis van afspraken met hogescholen worden doorgestroomd naar een hbo-opleiding, leidend tot een verkorte route om een van de graden Associate dan wel Bachelor te behalen.